

Vergaderjaar 1983–1984

16947 (R 1181)

Vaststelling van nieuwe, algemene bepalingen omtrent het Nederlandschap ter vervanging van de Wet van 12 december 1892, Stb. 268 op het Nederlandschap en het ingezetenschap (Rijkswet op het Nederlandschap)

Nr. 10

EINDVERSLAG

Vastgesteld 20 oktober 1983

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de daarbij ingezonden nota van wijziging bestond in de vaste Commissie voor de Naturalisatie¹ bij de leden van onderscheidene fracties nog behoefte opmerkingen te maken en vragen te stellen. Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de commissie de openbare beraadslaging genoegzaam voorbereid.

De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden nog eens benadrukken, dat in hun ogen naturalisatie een recht is waarop de vreemdeling die hier lange tijd verblijft, mits deze aan bepaalde voorwaarden voldoet, aanspraak kan maken. Bovendien stelden zij vast, dat het ook voor de Nederlandse samenleving gunstig is als de verbondenheid van de oorspronkelijke vreemdeling met Nederland in zijn nationaliteit tot uitdrukking komt. In het algemeen vroegen de leden van de fractie van de P.v.d.A. zich af hoe het gewijzigde wetsontwerp zich verhoudt tot de uitgangspunten van de Minderhedennota, namelijk dat zo weinig mogelijk personen die permanent in Nederland zullen wonen, de status van vreemdeling behouden.

In de wet wordt de inburgering als criterium voor het verlenen van het Nederlandschap vereist. In de praktijk vertaalt dit criterium zich in de vraag of de verzoeker zich behoorlijk in het Nederlands weet uit te drukken. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat dit criterium de nodige vaagheden oplevert. Hoe wordt beoordeeld wat nog net voldoende is en wat niet?

Momenteel wordt sommigen die te oud zijn om redelijkerwijs nog Nederlands te leren, dit criterium niet tegengeworpen. Komen dezen in de toekomst niet meer voor naturalisatie in aanmerking? Uitsluitend degenen voor wie een uitzondering gemaakt wordt bij wet het Nederlandschap te verlenen, leek de leden van de fractie van de P.v.d.A. minder gewenst, aangezien daardoor een scheef beeld van de te naturaliseren personen wordt gewekt.

Ware het niet aangewezen het onderzoek naar het feit of men ingeburgerd is door een ambtenaar van de burgerlijke stand of rechtstreeks door het departement van Justitie te laten verrichten in plaats van door de vreemdelingenpolitie? Indien sprake is van straffbare feiten kunnen altijd nog het openbaar ministerie en de politie worden ingeschakeld. Voor het grootste aantal verzoeken zou de te lange procedure verkort kunnen worden, aangezien de meeste tijd zit in het vooronderzoek bij politie en openbaar ministerie.

¹ Samenstelling: Haas-Berger (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Van den Toorn (CDA), Korthals (VVD), vacature PvdA, Wessel-Tuinstra (D'66), vacature PvdA, Van Noord (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), De Grave (VVD).

Bovengenoemde leden achtten het niet juist, dat niet bepaald is binnen welke termijn de beslissing tot afwijzing of aanhouding van het verzoek moet zijn genomen. Termijnstelling geeft meer zekerheid voor de verzoeker, maar dwingt bovendien de adviserende instantie het verzoek niet in de onderste la te laten liggen. Die verzoeker kan van een fictieve weigering in beroep gaan, maar aangezien de wet geen termijn stelt, is voor de verzoeker moeilijk te beoordelen wanneer hij dat zal moeten doen. De Raad van State zal dan bovendien steeds moeten beoordelen of de beschikking binnen een redelijke termijn is gegeven.

Volgens de memorie van antwoord zal het inburgeringsvereiste ook gelden voor de vreemdeling die drie jaar met een Nederlander is getrouwd. Indien de echtelieden in het «eigen» land van de vreemdeling wonen, acht de memorie van antwoord deze inburgering niet mogelijk, zou naturalisatie dus niet mogelijk zijn. De memorie van antwoord refereert daarbij (blz. 4) aan de ongeschreven regel, dat naturalisatie niet mogelijk is voor personen die woonachtig zijn in het land waarvan zij de nationaliteit bezitten.

Bovengenoemde leden achtten deze redenering niet juist. De geschreven regel is immers dat men hier moet wonen om het Nederlandschap te verkrijgen, behoudens de buitenlandse vrouw die met een Nederlander trouwt. Nu men de wet verandert, kan men een gevolg van de huidige wet geen ongeschreven regel noemen. De verandering in de wet is enerzijds beperking – men moet drie jaar gehuwd zijn –, anderzijds een uitbreiding – de gelijke behandeling van vrouwen en mannen. De verblijfplaats was niet relevant, in de huidige wet noch in het wetsontwerp. Bij nota van wijziging wordt dit teruggedraaid. Kan de staatssecretaris hierop nader ingaan en tevens meedelen of er volkenrechtelijke bezwaren zijn tegen de naturalisatie van een vreemdeling die de nationaliteit heeft van het land waar hij woont?

De wijziging heeft ook tot gevolg, dat oud-Nederlanders in het buitenland verblijvend niet gerenaturaliseerd kunnen worden en beperkt, aldus de memorie van antwoord, de gevallen van dubbele nationaliteit. Door het onderhavige wetsvoorstel zal het aantal bipatriden toenemen door de gelijkstelling van vrouw en man voor het bepalen van de nationaliteit van hun kinderen.

Het optierecht – na het bereiken van de meerderjarigheid – van deze bipatriden voor een van beide nationaliteiten wijst de staatssecretaris af. *Dat betekent dus, dat wij vele bipatriden in onze samenleving zullen kennen.* Dit temeer, omdat van sommige verzoekers niet verlangd kan worden dat zij hun eigen nationaliteit opgeven, omdat dat volgens de wetgeving in hun land van herkomst niet mogelijk is. Het lijkt onredelijk van sommigen wel te eisen dat zij hun nationaliteit opgeven en van anderen niet. Zo men door emotionele banden toch nog de oude nationaliteit wil handhaven, maar ook de Nederlandse zou willen omdat men weet dat men hier blijft en ook door de nationaliteit duidelijk wil maken dat men er bij wil horen, kan de laatste groep dit gemakkelijker dan de eerste. Deze situatie zal zich met name voordoen bij de tweede generatie buitenlanders.

De staatssecretaris releveert dat het onjuist zou zijn van oud-Nederlanders te eisen dat zij hun oorspronkelijke nationaliteit opgeven en van te naturaliseren Nederlanders niet. Op zichzelf is dat juist. Gezien de vele geschriften die de vaste commissie mocht ontvangen, blijkt dat ook vele Nederlanders en oud-Nederlanders in het buitenland door hun nationaliteit nog verbonden willen blijven met hun oude vaderland. *In de memorie van antwoord staat dat voor hen dubbele nationaliteit niet mogelijk is wegens de geldelijke voordelen.* Indien men naar Nederland terugkomt heeft men daar toch recht op, omdat renaturalisatie altijd mogelijk is? Men heeft toch, anders dan de memorie van antwoord stelt, geen recht op AOW als men zijn premie niet heeft betaald? Welke financiële steun wordt in het buitenland wonende Nederlanders verleend (behalve op grond van bijzondere wetgeving, zoals bij voorbeeld WUV)?

Ware niet te overwegen de mogelijkheid voor dubbele nationaliteit in deze situaties te realiseren, met dien verstande, dat de in Nederland

geboren kinderen van in Nederland geboren ouders die de dubbele nationaliteit hebben, kunnen opteren voor één van beide nationaliteiten (en een analoge bepaling voor in het buitenland geboren kinderen van Nederlanders)? Er wordt juist, gezien het feit van de vele gemigreerde werknemers, gestudeerd of het Verdrag van Straatsburg met de bepalingen ter voorkoming van de dubbele nationaliteit nog wel wenselijk is.

In de memorie van antwoord wordt gesteld, dat twee nationaliteiten niet nodig zijn als men in twee culturen leeft omdat met name wat betreft de familierechtelijke verhoudingen in het algemeen het Nederlandse recht zal worden toegepast. Krachtens het internationaal privaatrecht zal juist in deze situaties een keuze voor de justitiabelen mogelijk zijn.

Een kind dat in Nederland geboren is en staatloos is kan door optie het Nederlanderschap verkrijgen. Bij nota van wijziging is dit ook mogelijk gemaakt voor kinderen van hier geboren ouders. Het is niet duidelijk waarom een hier geboren kind uit ouders die hier eveneens zijn geboren, niet van rechtswege de Nederlandse nationaliteit krijgt. Men kan toch zeggen dat aan de inburgeringseis is voldaan, en van een gevaar van vreemdelingen die door middel van hun kind hier een verblijfstitel willen krijgen, is geen sprake.

Helemaal duidelijk is niet hoe artikel 6 nieuw gelezen moet worden. Indien het optierecht geldt voor hier geboren (uit hier geboren ouders) die staatloos zijn, was de wijziging dan nodig? Die vielen immers al onder het oorspronkelijke artikel 6.

Indien het optierecht geldt voor alle hier geboren vreemelingen uit ouders die ook hier geboren zijn, wat is dan bedoeld met de zinsnede «indien hij geen andere nationaliteit heeft verworven»? Vanuit het minderhedenbeleid zou eigenlijk de generatie van hier geboren uit ouders die reeds hier geboren zijn, van rechtswege het Nederlanderschap moeten krijgen; een optierecht (zoals onder de vigeur van de huidige wet) is wel het minste waarop men recht zou hebben.

Zou het geen aanbeveling verdienen in Nederland geboren vreemdelingen bij het bereiken van hun meerderjarigheid een optierecht te geven? Dit zou passen in en aansluiten op de versterking van de rechtspositie van de tweede generatie (17984).

De P.v.d.A.-leden vroegen zich af wat de staatssecretaris bedoelt met de zinsnede op blz. 7 memorie van antwoord: «Voordat die fase is bereikt, kan de rechtspositie van de betrokkenen ook nog op andere wijze worden versterkt door de toekenning van specifiek omschreven rechten en bevoegdheden». Is hier iets anders bedoeld dan de versterking van de verblijfstitel op grond van een vestigingsvergunning en kiesrecht voor hier verblijvende vreemdelingen? Indien gedacht zou worden aan een sterkere rechtspositieregeling, tussen het vreemdelingenrecht en het Nederlanderschap in, een soort faciliteitenwetgeving, dan moge het duidelijk zijn, dat de leden van de P.v.d.A.-fractie niet in die richting willen meedenken.

De leden van de C.D.A.-fractie waren de staatssecretaris erkentelijk dat zij in haar memorie van antwoord – voorafgaande aan haar reactie op de gemaakte opmerkingen over de wijzigingen in de Wet op het Nederlanderschap – een uitvoerige beschouwing heeft gegeven over de grondslagen en hoofdlijnen van het met betrekking tot de naturalisaties te voeren beleid. Genoemde leden achtten dit van groot belang nu deze algemene noties in tweeërlei opzicht functioneel zijn: in de eerste plaats ter bepaling van de gedachten die mede ten grondslag liggen aan de toekomstige (onderhavige) wet en in de tweede plaats als beleidsgrondslag voor het te voeren beleid tot het moment waarop de gewijzigde wet in werking zal treden.

Men zou kunnen zeggen dat de memorie van antwoord door de keuze van de staatssecretaris als het ware in twee delen uiteenvalt: een (grondslag) beleidsnotitie en een antwoord op opmerkingen aangaande de wijzigingen in de oude wet. Dit had voor genoemde leden de consequentie dat zij er

behoefte aan gevoelens ten aanzien van het eerste deel van de memorie van antwoord hun opmerkingen in meer vragende en beschouwende zin te maken.

De leden van de C.D.A.-fractie sloten zich aan bij de door de staatssecretaris neergelegde opvatting dat het Nederlandschap een wezenlijke verbondenheid inhoudt met de Nederlandse samenleving, een reële band met het land en zijn bevolking. Met de staatssecretaris waren zij van mening dat het inburgeringsvereiste van fundamenteel belang is en moet blijven voor naturalisatie. Op blz. 9 van de memorie van antwoord wordt vermeld dat de staatssecretaris zich voorstelt ieder verzoekschrift tot naturalisatie voor advies te zenden aan de politie van de woonplaats van betrokkenen met het verzoek aan de staatssecretaris te rapporteren. Niet geheel duidelijk is of er van uitgegaan wordt dat betrokkenen door de politie gehoord moeten worden. Is het ook mogelijk dat het advies wordt uitgebracht op grond van eigen kennis van de politieambtenaar zonder dat betrokkenen gehoord worden, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie. Deze leden vroegen zich ook af waarom de staatssecretaris vasthoudt aan een onderzoek door de politie. Waarom niet al dan niet via het gemeentelijk apparaat in eerste instantie een maatschappelijk werker ingeschakeld? Immers, zo kwam het genoemde leden voor, het horen door de politie heeft in de meeste gevallen gevoelsmatig – zeker voor buitenlanders en buitenlandse minderheden – iets te maken met het zijn van verdachte, hetgeen er toe kan leiden dat aanvragers – wat betreft hun Nederlands taalgebruik en beheersing – «dichtslaan».

Genoemde leden wensten gaarne nader ingelicht te worden over de feitelijke gang van zaken met betrekking tot het «eerste» politie-advies. Bestaan dergelijke adviezen in het algemeen uit standaardformuleringen of wordt in concreto aangegeven hoe aanvragers sociale en maatschappelijke relaties zijn of wordt er naast een standaardformulering alleen iets vermeld over de kennis van het Nederlands c.s. van aanvrager? Kunnen hierover enige statistische gegevens worden verstrekt?

Hoe de voorgestelde procedure tot meer uniformiteit leidt, ontging de C.D.A.-leden, tenzij de politierapporten op uniforme wijze opgesteld worden. Terecht wijst de staatssecretaris erop dat de uniformiteit in de toekomst mede bevorderd wordt door de jurisprudentie die zal resulteren uit de beroepen tegen afwijzende beschikkingen. De C.D.A.-leden wezen erop dat het hier gaat om afwijzende beschikkingen en dat er derhalve alleen sprake is van indirecte invloed op uniforme toepassing bij instemmende beschikkingen. De grenzen worden alleen getrokken door de jurisprudentie in die gevallen die worden afgewezen, maar hadden behoren te worden gehonoreerd en niet in die gevallen die worden gehonoreerd maar eigenlijk hadden behoren te worden afgewezen, immers een aanvrager zal nimmer in beroep komen van een welwillende beschikking.

Voorts merkten de C.D.A.-leden nog op dat zij het op prijs zouden stellen dat de staatssecretaris in de periode vanaf heden tot het moment waarop de nieuwe wet in werking zal zijn getreden, ingeval zij afwijkt van een advies van de officier van justitie of van de burgerlijke autoriteiten, in het betreffende wetsvoorstel haar reden om wel tot naturalisatie over te gaan, nader zou willen motiveren.

Zou de staatssecretaris in het algemeen enige voorbeelden kunnen geven van gevallen waarin aanvragers die geen of gebrekkig Nederlands spreken, naar haar oordeel toch voor naturalisatie in aanmerking komen? Wat is het percentage gevallen gerelateerd aan het aantal aanvragen, waarin naturalisatie geweigerd wordt wegens gebrek aan kennis der Nederlandse taal, vroegen de C.D.A.-leden zich af.

Mede in het licht van de actuele discussie spraken de C.D.A.-leden een zekere voorkeur uit het begrip «inburgering», zoals dat voorkomt in artikel 7 van de voorgestelde wet, nader in de wet aan te duiden. Daarbij dachten zij aan twee mogelijkheden:

- a. het woord «inburgering» wordt vervangen door de omschrijving van het begrip zoals dat voorkomt in de vigerende richtlijnen;
- b. het begrip «inburgering» wordt in de wetstekst nader geëxpliceerd.

Belangrijkste reden was voor deze leden te vermijden dat de discussies in de toekomst over het nogal vage begrip «inburgering» moeten worden voortgezet. Met nadruk beklemtoonden genoemde leden echter dat met hun voorstel het principe van het casuïstische beleid niet verloren mag gaan. Ieder geval zal afzonderlijk bekeken dienen te worden, echter aan de hand van nader – in de wet – geformuleerde criteria.

De leden van de C.D.A.-fractie sloten zich aan bij de staatssecretaris dat vreemdelingen aanspraak hebben op naturalisatie, die zij aan hun inburgering – en niet alleen aan hun verblijf – ontleen. In dit kader refereerden zij aan het WRR-advies «Etnische Minderheden», waarin wordt gesteld – en onderschreven door de regering – «dat het ook vanuit de samenleving als geheel de voorkeur verdient dat zo weinig mogelijk personen die permanent in Nederland zullen wonen de status van vreemdeling behouden». Derhalve, zo meenden zij, zal het naturalisatiebeleid – gegeven het restrictieve Nederlandse toelatingsbeleid – ruimhartig dienen te zijn. Genoemde leden noteerden dat het huidige beleid en het toekomstige beleid er van uitgaat dat alleen vreemdelingen genaturaliseerd kunnen worden wier verblijf voor onbepaalde tijd is aanvaard. In de actuele discussie speelt hierbij de kwestie van het al dan niet legale verblijf gedurende vijf jaar. De nota naar aanleiding van het verslag inzake de naturalisatiewetsvoorstellen nrs. 17 822 e.v. geeft ten deze het beleid van de staatssecretaris weer, waarin genoemde leden zich in grote lijnen kunnen vinden. In de voorlaatste alinea worden een aantal voorbeelden gegeven van gevallen waarin het legale verblijf korter was dan vijf jaar. Volstaan wordt met een soort retorische vraag aan de lezer of het in die betreffende gevallen toch niet redelijk is om tot naturalisatie over te gaan, daarbij appellerend aan een soort billijkheidsgevoel van de lezer. Dit kwam de C.D.A.-leden toch niet geheel bevredigend voor. Immers, in de geciteerde gevallen had men toch met de naturalisatie kunnen wachten totdat de betreffende vijf jaar volgeemaakt zouden zijn. Genoemde leden zouden het op prijs stellen indien terzake een nadere argumentatie gegeven zou kunnen worden.

De opmerkingen in de memorie van antwoord over de afwijzing van naturalisatieverzoeken in verband met gevaar voor de samenleving oordeelden de leden van de C.D.A.-fractie – mede in het licht van de actuele discussie – nogal summier. Zij wensten daarom nog de volgende nadere vragen te stellen en opmerkingen te maken.

Het lijkt evident dat bij voorbeeld een moordenaar of een heroïnedealer niet voor naturalisatie voorgedragen wordt, hetgeen impliceert dat er ten aanzien van strafbare feiten een zekere grens bestaat waarboven men niet meer voor naturalisatie in aanmerking komt. Kan de staatssecretaris aan de hand van de concrete naturalisatiepraktijk enige nadere voorbeelden geven waarin zeker naturalisatie geweigerd wordt?

Genoemde leden realiseerden zich dat er een relatie bestaat met het vreemdelingenbeleid, waarin een soort stelregel gehanteerd wordt die zegt dat een vreemdeling die 1 jaar respectievelijk 2 jaar in Nederland verblijft, na veroordeling tot maximaal 3 maanden gevangenisstraf respectievelijk 6 maanden Nederland niet uitgezet wordt. Betekent dit dat vreemdelingen genaturaliseerd kunnen worden die een strafblad hebben van maximaal 15 maanden? Voorts vroegen de C.D.A.-leden naar de relatie met het al dan niet voorkomen in het justitieel documentatieregister. Worden vreemdelingen, die niet meer voorkomen in genoemd register en van wie geen recidive te verwachten is en die voldoen aan de overige vereisten, genaturaliseerd?

Met voldoening constateerden de leden van de C.D.A.-fractie dat de staatssecretaris in de opmerkingen van sommige fracties geen aanleiding

heeft gezien haar standpunt te wijzigen dat een vreemdeling, die door naturalisatie niet van rechtswege zijn oorspronkelijke nationaliteit verliest, daarvan afstand doet.

De C.D.A.-leden dankten de staatssecretaris dat zij thans zo uitvoerig is ingegaan op het minderhedenbeleid, hetgeen zij in eerste instantie zo node gemist hadden. Wat de inhoud betreft konden zij zich geheel aansluiten bij de terzake gemaakte opmerkingen, met dien verstande dat deze leden wat betreft de dubbele nationaliteit verwezen naar hun vragen bij dat onderwerp gesteld.

De leden van de C.D.A.-fractie namen kennis van de bij nota van wijziging in artikel 6 voorgestelde aanvulling welke aan bedoelde kinderen een optierecht verleent gelijk aan die voor staatloze kinderen. Alhoewel deze wijziging op zich een verbetering is, betreurden deze leden het dat de staatssecretaris hun in het voorlopig verslag gedane voorstel niet heeft gevolgd, temeer daar zij slechts één argument gebruikt, namelijk dat aan die kinderen de Nederlandse nationaliteit niet mag worden opgedrongen, terwijl niet ingegaan wordt op de eerdere stelling van deze leden dat betreffende kinderen feitelijk Nederlanders zijn en hun band met hun oorspronkelijke vaderland alleen ervaren doordat hun grootouders daar vandaan komen. Bovendien voorziet artikel 15 b van het voorstel in de mogelijkheid als meerderjarige afstand te doen van de Nederlandse nationaliteit. Deze leden gaven er dan ook de voorkeur aan het huidige artikel 2, lid 1, sub a, te handhaven.

Naar aanleiding van de vraag van de P.v.d.A.-leden omtrent de uitvoering van de naturalisatieontwerpen merkt de staatssecretaris op dat verwacht mag worden dat de overheveling van wetgever naar Kroon kan bijdragen tot vermindering van de achterstand. De C.D.A.-leden juichten dit op zich toe, maar zij vroegen zich af of de nieuwe regeling ook leidt tot versnelling van de afhandeling van naturalisatieverzoeken, een versnelling welke door deze leden zeer zou worden geapprecieerd.

De V.V.D.-leden dankten de regering voor de uitvoerige beantwoording. Daardoor werden de door de V.V.D. gestelde vragen duidelijk beantwoord. De nota van wijziging werd door hen gezien als een verbetering.

De V.V.D.-leden deelden de mening, dat bij een restrictief toelatingsbeleid als het Nederlandse een ruimhartig naturalisatiebeleid aanwezig moet zijn. Zij handhaafden hun oordeel, dat aan het verlenen van de Nederlandse nationaliteit anders dan via geboorte, adoptie of huwelijk, duidelijk kenbare en redelijke eisen gesteld mogen worden. Voor naturalisatie is een wezenlijke verbondenheid met de Nederlandse samenleving noodzakelijk. Hoewel de regering uitvoerig op het criterium van «inburgering» is ingegaan, bleef het voor de V.V.D.-leden een probleem, dat dit criterium niettemin onvoldoende duidelijkheid geeft. Erkend werd daarbij, dat in andere, vergelijkbare rechtsstelsels eveneens vage criteria voor naturalisatie zijn opgenomen. Kennelijk moet meer inhoud door de rechtspraak worden gegeven. Toch zouden zij gaarne nog een nadere aanduiding van het criterium inburgering wensen om daardoor duidelijke richtlijnen te krijgen voor zowel die overheidsinstanties die over naturalisatie oordelen als voor de te dezer zake bevoegde rechterlijke instanties. Anderzijds waren zij van oordeel, dat ook de jurisprudentie aan dit begrip inhoud zou kunnen geven.

Eén van de uitgangspunten van het wetsvoorstel is om dubbele nationaliteiten zoveel mogelijk te voorkomen. Daarvoor zijn verschillende argumenten aan te voeren. De waarde daarvan werd door de leden van de V.V.D.-fractie erkend, maar naar hun oordeel werd te weinig stilgestaan bij de problemen die dit met zich brengt voor buitenlandse jongeren, die zich eigenlijk zouden willen naturaliseren. Bij hen geldt de vrees, dat verlies van de oorspronkelijke nationaliteit een belemmering zou kunnen gaan vormen voor remigratie. Voorts zou een eventueel verlies grote moeilijkheden kunnen geven met familie. De leden van de V.V.D.-fractie vroegen zich af of de trend niet meer in de richting gaat van mogelijke dubbele nationaliteiten.

Indien zulks het geval is, is het dan werkelijk noodzakelijk, dat de Nederlandse overheid zich daartegen krampachtig verzet?

De leden van de fractie van D'66 dankten de regering voor de reactie op hun opmerkingen in het voorlopig verslag. Op een aantal punten had hun inbreng – zo hadden zij uit de memorie van antwoord opgemaakt – geleid tot wijziging en aanvulling van het voorstel van wet. Zij verwezen bijvoorbeeld naar de thans wel door de regering gelegde relatie met het minderhedenbeleid en de definitie van «vader» in artikel 1 onder a en artikel 8, tweede lid.

Deze leden waren van oordeel dat de voorgestelde bepalingen met gepaste spoed hun weg naar het Staatsblad behoren te vinden, zonder dat uiteraard aan een zorgvuldige behandeling tekort wordt gedaan. Zij kregen de indruk dat voldoende zorgvuldigheid in de behandeling tot op heden wordt betracht, zodat zij de suggestie van de Stichting Nederlands Centrum Buitenlanders in een recent commentaar op de memorie van antwoord dat kennelijk van het tegendeel uitgaat, verwierpen.

De algemene opmerkingen in de memorie van antwoord over de betekenis van de Nederlandse nationaliteit hadden deze leden voor een goed begrip van het standpunt van de staatssecretaris op dit punt als verhelderend ervaren. Zij meenden niettemin nog een aantal kritische opmerkingen te moeten maken. De leden van de fractie van D'66 namen opnieuw verheugd kennis van de opvatting van de staatssecretaris dat bij een restrictief toelatingsbeleid als in Nederland wordt gevoerd, een ruimhartig naturalisatiebeleid aangewezen is. Zij deelden deze opvatting uitdrukkelijk. In de huidige bepalingen en die in het wetsontwerp komt dit uitgangspunt evenwel onvoldoende uit de verf, zo hadden zij geconstateerd.

Dat geldt bijvoorbeeld bij de voorgestelde bepalingen over de dubbele nationaliteit. De passages terzake in de memorie van antwoord die ertoe strekken de kritiek van vrijwel alle fracties te bestrijden, waren naar hun mening verre van overtuigend. Allereerst zullen door de thans voorgestelde bepalingen het aantal gevallen van bipatridie toenemen doordat ook de Nederlandse nationaliteit aan de moeder ontleend zal kunnen worden. Ook hier lijkt het punt van discriminatie zoals de regering dit op blz. 5 van de memorie van antwoord wenst te hanteren van toepassing. Als men ten aanzien van deze categorie bipatridie kennelijk niet bezwaarlijk acht, dan zijn de argumenten om dit bij andere categorieën wel als problematisch op te vatten minder overtuigend. Deelt de Staatssecretaris deze opvatting?

Kan nog eens worden medegedeeld wat nu precies in concreto de voordelen voor Nederland en instanties in Nederland zijn vreemdelingen tot de keuze van één nationaliteit te dwingen, ook al hebben zij klemmende argumenten voor een meervoudige nationaliteit. Zij stelden deze vraag mede in verband met de overweging dat een Nederlander die naast het Nederlanderschap nog een andere nationaliteit bezit voor de Nederlandse administratie en rechter uitsluitend Nederlander is. Betrokkene kan in het algemeen dus geen beroep doen op rechtsregels die het Nederlandse recht niet, doch het recht van het land van zijn andere nationaliteit wel kent. Daarbij komt nog eens dat onder omstandigheden en in bepaalde gevallen de genaturaliseerde niettemin wil remigreren naar het land van zijn vroegere nationaliteit, ook al voelt hij zich met Nederland verbonden. Gelet op de opvattingen die in sommige (met name mediterrane) landen heersen omtrent personen die de nationaliteit van dat land niet meer bezitten, kan het verlies van de oorspronkelijke nationaliteit een eventuele remigratie ernstig belemmeren. Mede vanuit een verantwoord minderhedenbeleid ten aanzien van vreemdelingen in Nederland zelf, leek hen een dergelijke belemmering ongewenst. Bovendien kan het in strijd komen met het uitgangspunt dat het de voorkeur verdient dat zo weinig mogelijk personen die voor langere tijd in Nederland zullen wonen, de status van vreemdeling behouden. Het verbod van dubbele nationaliteit in de gevallen waarop deze leden het oog hadden kan immers een onoverkomelijke drempel

vormen het Nederlandschap aan te vragen. Wat worden overigens, gelet op de door de staatssecretaris aangevoerde geringe animo van Turken en Marokkanen om tot naturalisatie over te gaan, voor concrete activiteiten van overheidswege ontplooid om bij deze groepen aan het uitgangspunt van een ruimhartig naturalisatiebeleid recht te doen? Juist aangezien er veel meer Turken dan Marokkanen in Nederland verblijven en de gemiddelde verblijfsduur van Turken langer is dan die van Marokkanen leek hen een gericht beleid op zijn plaats. Hoe heeft de staatssecretaris overigens de belangstelling voor het Nederlandschap getoetst? Over dit gegeven, in tegenstelling tot de werkelijke naturalisatiecijfers, is immers niet op voorhand duidelijke informatie beschikbaar. Uit de cijfers over naturalisatie zelf kan men moeilijk conclusies trekken over de belangstelling, zo opperden deze leden.

De leden van de fractie van D'66 stonden vervolgens nog stil bij de internationale bepalingen en ontwikkelingen inzake het vraagstuk van de dubbele nationaliteit. Terecht wordt in de memorie van antwoord gewag gemaakt van de in het kader van de Raad van Europa in Straatsburg op handen zijnde ontwikkelingen rond het toepasselijke verdrag. Kan de staatssecretaris aangeven in welke landen in Europa stappen worden ondernomen of reeds beslissingen zijn genomen om de mogelijkheid van dubbele nationaliteit te verruimen? Zij zouden zich op dit punt kunnen indenken dat Nederland een voorhoede depositie zou kunnen innemen, hetgeen hen in algemene zin, gelet op de ook door de regering gesteunde «Europese gedachte», niet onwenselijk voorkwam. Het zal niet altijd zo zijn, dat Nederland de kans heeft en benut alert te anticiperen op ontwikkelingen in het Europese rechtsgebied.

Kan de staatssecretaris voorts nog eens nader ingaan op de stelling (blz. 7 memorie van antwoord) dat in familierechtelijke verhoudingen in het algemeen Nederlands recht wordt toegepast, gelet op de opmerkingen van prof. mr. H. U. Jessurun d'Oliveira in een bijlage bij het commentaar van de Stichting NCB op de memorie van antwoord?

Met betrekking tot de passage over de dubbele nationaliteit vroegen de leden van deze fractie nog op een tweetal punten nadere verduidelijking.

Allereerst vroegen ze zich af of niet ook in de voorstellen zoals zij er thans liggen het aantal gevallen van dubbele nationaliteit mede afhankelijk is van een betrekkelijk willekeurige factor als de nationaliteitswetgeving van het land van oorsprong. Joegoslaven, Grieken en Marokkanen behouden wel hun nationaliteit als zij Nederlander willen worden, maar voor Turken, zoals de regering terecht opmerkt, geldt dit niet. Hier is sprake van dezelfde rechtsongelijkheid en discriminatie als die de regering bij veel fracties meende te ontdekken, waar het gaat om de verliesbepalingen van de Nederlander wanneer hij zich elders laat naturaliseren in verhouding tot de tot Nederlander genaturaliseerde vreemdeling. Hoewel zij de regering erkentelijk waren voor het impliciete compliment in dit verband aan hun adres (blz. 5), wilden zij met hun opmerkingen in hun bijdrage aan het voorlopig en dit verslag slechts uitdrukken, dat het te rigide standpunt van de staatssecretaris inzake bipatridie intern tegenstrijdig is, tot rechtsongelijkheid leidt en mede daarom verlaten dient te worden. In de tweede plaats wilden zij graag weten welke plannen er bij de staatssecretaris bestaan om het probleem van de mogelijkheid tot terugkeer gelet op de barrière die het verbod van dubbele nationaliteit mogelijkermits vormt, in het kader van de vreemdelingenwetgeving te regelen, zoals zij op blz. 13 stelt.

Het bij nota van wijziging aangevulde artikel 6, dat voorziet in een optierecht voor een bepaalde categorie kinderen, werd, mede gezien hun eerdere opmerkingen, door de leden van de fractie van D'66 met instemming begroet. Het beginsel van de bestaande wet is daarmee gehandhaafd, hetgeen de positie van deze groep vreemdelingen versterkt, terwijl afstand van de oorspronkelijke nationaliteit niet gevergd wordt. Tegelijkertijd kunnen evenwel de gerechtvaardigde verlangens van de oudere minderjarige botsen met de opvattingen van de ouders, waardoor rond het keuzemoment van het optierecht onverkwikkelijke toestanden kunnen ontstaan.

Vandaar dat zij er voor pleitten dat de minderjarige van 14 jaar en ouder, maar die de leeftijd van 25 jaar nog niet heeft bereikt, de in dit artikel bedoelde verklaring zelfstandig kan afleggen. Dit zou dan ook kunnen gelden voor minderjarigen die in Nederland of de Nederlandse Antillen als staatloze zijn geboren. Afgezien van deze categorieën zou men ook voor jongeren van de tweede generatie analoog aan de situatie in Frankrijk en België en de in voorbereiding zijnde regels in de Bondsrepubliek gelijklopende bepalingen kunnen invoeren. Wat is de opvatting van de regering hierover, zo vroegen de leden van de fractie van D'66?

Ten aanzien van de beruchte eis van inburgering merkten zij, na al wat hierover al gezegd en geschreven is, op dat wanneer men er werkelijk vanuit gaat dat naturalisatie geen gunst maar een recht is, men het vereiste van inburgering als zelfstandig element moet laten vallen aangezien de waarborgen voor een aanvaardbaar Nederlanderschap al zitten in de gecumuleerde overige voorwaarden. Daarbij lijkt de staatssecretaris in haar stellingname voorbij te gaan aan de omstandigheid dat naturalisatie ook een middel tot inburgering is, bij voorbeeld tot uitdrukking komend in uitoefening van kiesrecht op meerdere niveaus.

De leden van de P.P.R.-fractie dankten de staatssecretaris voor de uitvoerige wijze waarop zij was ingegaan op de vragen en opmerkingen van de zijde van de Kamer. De memorie van antwoord had bij deze leden aanleiding gegeven tot het plaatsen van een enkele opmerking

Naar hun mening is het geven van een duidelijke omschrijving van wat moet worden verstaan onder «inburgering» praktisch onmogelijk. In een veelzijdige samenleving als de Nederlandse is het nauwelijks denkbaar aan te kunnen tonen dat men is ingeburgerd in «de» Nederlandse samenleving. Ook de staatssecretaris geeft in de memorie van antwoord al aan dat zelfs op één van de duidelijkste criteria die zo'n inburgering moeten aantonen, namelijk het in redelijke mate beheersen van de Nederlandse taal, uitzonderingen mogelijk zijn. Nu de inburgering zo'n centrale plaats inneemt en een exacte begripsaanduiding daarvan onmogelijk is, vroegen de leden van de P.P.R.-fractie zich af of deze bepaling niet dient te vervallen. De staatssecretaris zegt weliswaar dat bij afwijzing altijd een beroep mogelijk is op de administratieve rechter, maar ook deze heeft te maken met een gebrek aan duidelijk gedefinieerde criteria waaraan hij of zij kan toetsen.

Overigens merkten de leden van de P.P.R.-fractie ook op dat het hun onjuist voorkwam dat een verzoek tot naturalisatie wordt voorgelegd aan de politie in de woonplaats van betrokkene. Naar hun mening is dit een oneigenlijke taak voor de politie en hoort deze eerder thuis bij de gemeentelijke overheid, bij voorbeeld de secretarie of een andere dienst.

Ten slotte wilden de leden van de P.P.R.-fractie nader ingaan op het verlenen van het Nederlanderschap aan de partner bij huwelijk met een Nederlands staatsburger. Zij vroegen met name aandacht voor die landen, te denken valt aan bepaalde landen in het Oostblok waar, voor zover de leden van deze fractie bekend, het enkele feit van een huwelijk onvoldoende reden is voor het verlenen van een uitreisvisum. Het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit zou daar echter wel toe kunnen bijdragen. Zij vroegen de staatssecretaris of voor deze gevallen de wet niet moet worden aangepast.

Het lid van de G.P.V.-fractie had met waardering kennis genomen van de in de memorie van antwoord ondernomen poging een algemene visie te geven op de betekenis van de Nederlandse nationaliteit. Toch had deze poging ook nieuwe vragen opgeroepen. De staatssecretaris verwees met instemming naar een betoog van het lid van de Eerste Kamer, mevrouw Leyten-de Wijkerslooth de Weerdesteyn. In dat betoog werd echter vooral aansluiting gezocht bij een uitspraak van oud-minister van Justitie mr. C. H. F. Polak. Deze vroegere bewindsman noemde als criterium voor het verwerven van het Nederlanderschap onder meer «iets van het gevoel dat

men «erbij wil horen», deel wil hebben aan de tradities van het land. Men moet het verlangen hebben iets te begrijpen van het geestelijk merk van zijn bevolking».

Deelt de staatssecretaris deze benadering, zo vroeg het lid van de G.P.V.-fractie. Zo ja, wat betekent het dan dat – volgens de memorie van antwoord – onder inburgering dient te worden verstaan het daadwerkelijk participeren in een multiculturele samenleving als de Nederlandse? Wat is de plaats van de Nederlandse cultuur in zo'n multiculturele samenleving?

Dit lid vroeg zich ook af of hantering van het begrip «multiculturele samenleving» geen ongefundeerde verwachtingen wekt. Immers, ook als ervan uitgegaan wordt dat ook burgers met een andere culturele achtergrond dan de (oorspronkelijke) Nederlandse zich naar eigen aard moeten kunnen ontplooien blijft het feit bestaan, dat het gaat om de culturen van een groot aantal elk voor zich relatief kleine minderheden.

Het lid van de G.P.V.-fractie had kennis genomen van de mogelijkheid uiterlijk bij de bekrachtiging van het Verdrag van New York aan te geven dat gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid verlies van het Nederlandschap als bijkomende straf in te voeren voor bepaalde oorlogsmisdrijven. Hij zou graag vernemen waarom de staatssecretaris zulk een voorbehoud niet raadzaam acht.

Artikelen

Artikel 1

Met hun suggestie voor een declaratoire uitspraak doelden de C.D.A.-leden op het tweede gedeelte van lid f («wiens nationaliteit niet kan worden vastgesteld»). Uit het antwoord op de vraag van de leden van D'66 blijkt dat het gaat om het moment waarop een beslissing genomen moet worden over de nationaliteit. Nu is het denkbaar dat de beslissende instantie een beslissing steeds uitstelt omdat nader onderzoek (hetgeen op zich gewenst kan zijn) nodig is. Het kan dan in het belang van betrokkene zijn, dat er een moment gefixeerd wordt waarop de beslissing definitief genomen moet zijn.

Artikel 6

Ware het niet juister in navolging van Frankrijk en België, zo vroegen de P.v.d.A.-leden, de in Nederland geboren buitenlanders bij hun meerderjarigheid voor het Nederlandschap te kunnen laten opteren? Waarom wordt de vreemdeling in Nederland geboren uit ook in Nederland geboren ouders niet van rechtswege het Nederlandschap verleend? Indien hij dit niet wil, kan hij bij zijn meerderjarigheid altijd nog afstand doen.

De leden van de V.V.D.-fractie namen kennis van de argumentatie van de regering om te komen tot de leeftijdsgrens van 25 jaar. Zij erkenden dat een zekere verruiming boven de leeftijd van 21 jaar in het belang van de betrokkenen kan zijn. Niettemin achtten zij de verruiming van 21 jaar tot 25 jaar tamelijk lang en vroegen zich af of deze niet beter zou kunnen worden teruggebracht tot 23 jaar.

Een reden, zo merkten de leden van de fractie van D'66 op, om niet, zoals deze leden in hun bijdrage aan het voorlopig verslag hadden bepleit, een vreemdeling die met een Nederlander in het huwelijk treedt daarna het Nederlandschap te laten verkrijgen, is gelegen in het feit dat het verschil tussen gehuwden en ongehuwden wat betreft de mogelijkheid van verkrijging van het Nederlandschap niet te groot mag zijn. De oplossing zou zijn, zo stelden deze leden thans, ongehuwde partners dezelfde rechten toe te kennen. Wat zouden daarvan de gevolgen zijn, vroegen deze leden! Ook huwelijkspartners die met een Nederlander wonen buiten Nederland zouden dan Nederlander kunnen worden.

Op grond van welke volkenrechtelijke beginselen komt een vreemdeling die woont in het land waarvan hij onderdaan is, niet voor naturalisatie in aanmerking, zo vroegen deze leden en die van de V.V.D.-fractie. Kan de staatssecretaris ook hier in haar antwoord de opmerkingen van prof. Jessurun d'Oliveira in eerdergenoemd advies betrekken?

Artikel 7

Omtrent de mogelijkheid om in beroep te gaan merkten de leden van de D'66-fractie het volgende op. Al op blz. 9 van de memorie van antwoord stelt de regering dat tegen vrijwel alle afwijzende beschikkingen beroep kan worden ingesteld. Ook kan de vreemdeling, aldus de toelichting bij artikel 6, in beroep gaan tegen een mededeling dat de beslissing een jaar wordt aangehouden teneinde hem in de gelegenheid te stellen zijn kennis van het Nederlands op een redelijk peil te brengen. Kan worden aangegeven, zo vroegen deze leden, tegen welke afwijzende beschikkingen geen beroep kan worden ingesteld? Kan al met zekerheid worden gesteld of een mededeling waarop zij zojuist doelden een beschikking is? Is hier sprake van een besluit gericht op enig rechtsgevolg? Is een dergelijke mededeling altijd schriftelijk? Omtrent de vraag of in het algemeen mededelingen een voor beroep vatbare beschikking zijn lopen de meningen en de jurisprudentie nogal uiteen. Kan de staatssecretaris aangeven of een dergelijke mededeling valt onder het regime van artikel 3 Wet Arob?

Artikel 8

Waarom kan de vreemdeling, zo vroegen de P.v.d.A.-leden, gehuwd met een Nederlander, na drie jaar niet opteren voor het Nederlanderschap? Volgens de memorie van antwoord mag het verschil tussen gehuwden en ongehuwden wat betreft de verkrijging van het Nederlanderschap niet te groot zijn. De oplossing is niet zo moeilijk, indien men in artikel 8 de echtgenoot gelijk stelt met degene met wie men drie jaar daadwerkelijk samenwoont.

Het was de G.P.V.-fractie opgevallen, dat meegedeeld wordt dat in de praktijk een voorwaarde als vermeld in het eerste lid onder c soepel wordt toegepast. Op zichzelf had zij daarvoor waardering. Zij vroeg zich echter af of hiervoor nog wel ruimte zal zijn nu de regel in de wet wordt vastgelegd en de aanhef van het eerste lid spreekt over «komen slechts in aanmerking». Hoe zal de afdeling rechtspraak dan in beroep kunnen toetsen aan deze wetsbepaling?

Zij was er voorts niet van overtuigd, dat de datum van indiening van het verzoek bepalend dient te zijn. Weliswaar biedt dit zekerheid op het tijdstip van indiening, maar daar staat tegenover dat (formeel) geen rekening gehouden kan worden met het tijdsverloop sedert de indiening van het verzoek, zelfs niet in geval van beroep. Zij bleef dan ook de voorkeur geven aan «voorafgaande aan de beslissing over het verzoek», waarbij zo nodig de termijnen iets langer zouden kunnen worden gesteld.

Artikel 9

Ook ten aanzien van dit artikel vroeg het lid van de G.P.V.-fractie of de wetstekst het toelaat dat in de praktijk sprake is van een soepele hantering, wanneer de andere partner wel aan de inburgeringseis voldoet.

De leden van de fractie van D'66 constateerden dat de regering niet is ingegaan op de argumenten die zij in hun bijdrage aan het voorlopig verslag hadden aangevoerd ter ondersteuning van de opvatting dat de beperkingsgrond van lid 1 (a) gelijk ware te trekken met die van artikel 14, lid 1 (c) en (d) van de Vreemdelingenwet. Kan dit alsnog gebeuren?

De leden van de fractie van D'66 waren verontrust over de passages in de memorie van antwoord die erop wijzen dat fictieve weigering voorkomt

en dat het de belanghebbende vrijstaat bij de afdeling rechtspraak in beroep te gaan. Dit laatste is evident, gelet op art. 3 Wet Arob. Toepassing van dit artikel wordt evenwel in het algemeen niet als een wenselijke situatie beschouwd en heeft het karakter, mits de Arobrechter het beroep honoreert, van een ingebrekestelling van het administratieve orgaan. Kan de staatssecretaris aangeven hoe vaak van dit middel gebruik wordt gemaakt? Licht het niet voor de hand om nu een nieuwe wet wordt gemaakt, alles in het werk te stellen om te voorkomen dat de belanghebbende naar dit middel moet grijpen? Dit zou om een nadere omschrijving van «een redelijke tijd» pleiten, waardoor opnieuw een middel tot ontlasting van de Raad van State wordt benut. Bovendien past het zeer goed in de algemene opmerkingen en aanbevelingen van de Commissie vermindering en vereenvoudiging van overheidsregelingen en de geest waarin de recente benoeming van een regeringscommissaris voor de algemene regels van bestuursrecht geschiedde.

De leden van de V.V.D.-fractie bleven bij het standpunt dat zij het onredelijk vonden de termijn van onderzoek te laten uitstrekken over twee jaar. Zij stelden, dat een beroep wegens fictieve weigering waarop de regering doelt krachtens art. 3 Wet Arob buitengewoon lastig zou zijn als niet de wetgever zelf een termijn vaststelt, waarbinnen beslissingen nodig worden.

Met de staatssecretaris waren de C.D.A.-leden van mening dat het – in het algemeen – de voorkeur verdient dat de te stellen regels duidelijke aanwijzingen voor het beleid moeten bevatten. Deze leden wezen erop dat de bewoording «wordt afgewezen» directief is en geen nadere beleidsvrijheid overlaat voor de Kroon. De gesuggereerde verschuiving van deze beleidsvrijheid naar toepassing van het begrip «ernstige vermoedens» oordeelden deze leden onjuist. Wordt gekozen voor «kan worden afgewezen», dan houdt de Kroon, ook al is aan alle voorwaarden voor afwijzing voldaan, de mogelijkheid – de bijzonderheden van het geval, die niet behoeven te liggen in een nadere invulling van het begrip «ernstige vermoedens» in aanmerking nemend – toch tot naturalisatie over te gaan.

In de memorie van antwoord staat, zo merkten de P.v.d.A.-leden op, «dat nimmer bij de autoriteiten van het land van herkomst inlichtingen met betrekking tot vroegere gedraging wordt ingewonnen». Gebeurt dat ook niet na een indirecte weg – bij voorbeeld via Interpol?

Artikel 11

De leden van de V.V.D.-fractie hadden begrip voor de argumentatie van de regering om de leeftijd te bepalen op 16 jaar. Overigens achtten zij het terwille van een overzichtelijk rechtssysteem toch gewenst om zoveel mogelijk te komen tot een gelijke leeftijd waarbij minderjarigen kunnen worden gehoord. De waarde die wordt gehecht aan hetgeen de minderjarige zegt, wordt tenslotte bepaald door diegene die de minderjarige hoort. In zoverre is een bepaling van de leeftijd op 12 jaar, dachten zij, niet zo bezwaarlijk.

De leden van de fractie van D'66 misten in de memorie van antwoord een reactie op hun eerste vraag in het voorlopig verslag. Wellicht kan de staatssecretaris hier nog eens op in gaan. De staatssecretaris stelt dat bij de bepalingen rond het horen van minderjarigen in hen betreffende burgerrechtelijke zaken ook bij de formule «in gelegenheid stellen» het niet ter vrije keuze staat of een minderjarige wel of niet om zijn mening zal worden gevraagd. De leden van de fractie van D'66 erkenden dat en hadden destijds bij de parlementaire behandeling goede nota genomen van de overwegingen van de toenmalige minister van justitie geen imperatieve bepalingen voor te stellen. Kan thans bij de onderhavige wetgeving worden aangegeven welke van de overwegingen die in de discussie rond wetsontwerp 16 127 op dit punt hebben gespeeld, thans bij de nationaliteitswetgeving kennelijk niet van toepassing zijn?

Artikel 15

Wat bedoelt de staatssecretaris, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, met de opmerking (blz. 29) dat «in een schrijnend geval (...) zulk een naturalisatie dunkt mij bij wet zal dienen te geschieden»? In de eerste plaats wilden de leden van de P.v.d.A.-fractie nog eens herhalen dat het een vertekend beeld zou geven en daarom zeer afkeurenswaardig zou zijn, indien slechts in uitzonderingsgevallen bij wet het Nederlandschap zou worden verleend. In de tweede plaats wezen zij er op, dat in sommige gevallen afgeweken kan worden van de criteria, genoemd in artikel 7, lid 1 en 8, lid 1 onder a en c, maar dan moet de Raad van State gehoord worden. Waar komt ineens deze naturalisatie bij wet vandaan? Is het de bedoeling van de staatssecretaris, dit alsnog in de wet neer te leggen? Betekent dit alles niet, dat de criteria in de wet te stringent geformuleerd zijn?

De C.D.A.-leden waren de staatssecretaris dankbaar voor de wijziging in het wetsontwerp met betrekking tot personen in dienst van internationale lichamen waarin Nederland participeert. Met de uitleg ten aanzien van bij bedrijven in dienst zijnde Nederlanders konden zij zich bij nader inzien verenigen.

De leden van de fractie van D'66 kwamen nog terug op de ontwikkelingswerkers. Zij waren van mening dat het niet wenselijk is dat iemand die niet om persoonlijke redenen, maar ter uitvoering van een ook door Nederland gesteund ontwikkelingsbeleid in het buitenland verblijft en om wille van dat werk de nationaliteit van het gastland aanvaardt, daardoor de aanspraak op bescherming en financiële hulp van Nederland verliest. Renaturalisatie is op grond van de artikelen 7 en 9 niet zonder meer een vanzelfsprekende en eenmalige zaak.

Artikelen 17-20

Met voldoening namen de C.D.A.-leden kennis van het andere voorstel van de regering, waardoor de voornaamste bezwaren tegen de eerdere regeling zijn weggenomen. Het kwam deze leden voor dat in de nieuwe regeling al het mogelijke is gedaan om uniforme besluitvorming optimaal te doen zijn.

Artikel III

Ten slotte vroegen de leden van de fractie van de P.v.d.A. waarom de niet-Nederlandse kinderen van een Nederlandse vrouw na inwerkingtreding van de wet maar een jaar de tijd hebben om te opteren voor het Nederlandschap. Is de staatssecretaris van plan het departement zelf de details van de wet, met name waar het gaat om termijnen die vervallen, in uitgebreide voorlichtingsprogramma's te laten verspreiden?

De voorzitter van de commissie,
Haas-Berger

De griffier van de commissie,
Van der Knoop